

door Anne CASIER

Periode 1900-1904

In 1900 kwamen een aantal zangers, zangeressen en instrumentisten (hoofdzakelijk pianisten) naar Oostende, maar behalve Arthur DE GREEF waren er weinig beroemde bij.

De bijna 7-jarige Kun ARPAD werd het volgende wonderkind dat in het Kursaal optrad. Dit maal was het een uitnemend violistje, dat toch wat geforceerd leek (1).

De 23-jarige Emile BOSQUET was leerling van Arthur DE GREEF en laureaat van de Rubinstein-wedstrijd. Hij bracht een prachtige vertolking van het pianoconcerto in a van R. SCHUMANN (2).

Léon VAN HOUT, één der beste en zeldzame altvirtuozen, professor aan het Brusselse conservatorium, bracht op 25 juli 1901 een concertino van J. GARIÉS. Samen met Kursaal-violist E. DERU vertolkte hij het andante en presto uit MOZARTS concerto voor viool en alt.

Daarna was het de eer aan de Frankfurtse cellist Hugo BECKER (1864-1941), leerling van onder meer Jules DE SWERT, die de laatste jaren tot aan zijn dood, het Kursaalorkest leidde. Behalve SCHUMANN en POPPER vertolkte hij op het concert van 8 augustus 1901 ook "Variaties op een rococotheema" van P.I. TSJAIKOWSKY. Zijn sober, mooi en zuiver spel kwam duidelijk tot uiting op de Stradivarius-cello uit de collectie van de hertog van Campa Selice (3).

Voor het trio AFFRE (tenor), NOTÉ (bariton) en PATTY (bas) waren 10.000 mensen komen opdagen. Daar de zaal slechts een 6.000-tal stoelen telde, stonden toehoorders tot op de zeedijk. Na aria's, door elk afzonderlijk gezongen, besloten ze hun optreden met het trio uit "Guillaume Tell" van G. ROSSINI. Het werd één van de mooiste concerten van het seizoen (4).

De Parijse Raoul PUGNO (1852-1914) bevestigde op 22 augustus 1901 zijn uitzonderlijke reputatie als pianovirtuoos : "de man met een ijzeren hand in een handschoen van fluweel". Hij deed zijn Pleyel-piano zingen in het vierde pianoconcerto van SAINT-SAENS. Arthur DE GREEF en de Berlijnse dirigent NIKISCH woonden het concert bij en loofden PUGNO als de grootste Franse pianist (5).

C. SAINT-SAENS (1835-1921) verbleef sinds 13 juli 1902 te Oostende. Hij wou het geplande concert goed voorbereiden. Het orkest had hem zijn composities, die op het repertorium stonden voorgespeeld en SAINT-SAENS bleek zeer tevreden; over het orgel zelf was hij minder opgetogen. Oostende was niet weinig trots dat SAINT-SAENS, die nog nooit in Brussel een concert ging dirigeren, wel naar het Kursaal kwam (6). Het anderhalf uur durende programma, dat niet overliep van toegiften aan het publiek, vatte op donderdag 17 juli 1902 om 4 uur 's namiddags aan :

1. Roi Edouard VII, marche du couronnement
2. Les barbars, ouverture
3. a. Bénédiction nuptiale
b. O salutaris
c. Prélude et fugue en Es (orgel : SAINT-SAENS)
4. Symphonie 3 en c (piano, orgel, orkest)

Als dirigent was C. SAINT-SAENS heel sober, zelfs koud in zijn bewegingen. Aan het orgel hoort men hem het liefst in "O salutaris", dat hij terwille van de ovatie een tweede maal uitvoerde (7). Blijkbaar was SAINT-SAENS zelf ook tevreden over dit concert, want vier jaar later kwam hij terug.

Pianiste Clotilde KLEEBERG (1866-1909) gehuwd met de Belgische beeldhouwer Ch. SAMUEL, werd in haar spel bewonderd door A. RUBINSTEIN, Clara SCHUMANN-WIECK, J. BRAHMS, M. BRUCH, C. SAINT-SAENS en H. BULOW. Op haar concert van 31 juli 1902 bracht ze het pianoconcerto in a van R. SCHUMANN als voornaamste werk en als toemaatje vertolkte ze "Des ailes", speciaal voor haar geschreven door B. GODARD. Het concert-publiek was echter niet zeer aandachtig: men hoorde kanonschoten en iedereen ging zien wat er gebeurde, zodat men het concert een kwartier moest onderbreken (8).

Cellist-componist David POPPER (1843-1913) bracht hoofdzakelijk eigen composities op het concert van 28 augustus 1902. Op zijn Amati-cello voerde hij onder meer vier delen van zijn suite "Im Walde" onberispelijk uit. Zijn composities waren poëtisch en elegant en hij speelde foutloos (9).

Marix LOEVENSSOHN, leerling van E. JACOBS, vertolkte tijdens het concert van 2 juli 1903, het celloconcerto in D van J. HAYDN op een originele Teckler-cello (10).

Pianist Morits ROSENTHAL (1862-1946) was een trouw Oostends vakantieganger, maar had er nog nooit opgetreden. Zijn concert van 24 juli 1903 was pas zijn tweede Belgisch optreden. Hij was leerling van F. LISZT en had grote concerttournees achter de rug in Amerika en Europa. Hij speelde praktisch alle composities van F. CHOPIN uit het hoofd en bovenaan zijn immens repertorium stonden L. VAN BEETHOVEN en J. BRAHMS (11). Hij vertolkte het pianoconcerto in e van F. CHOPIN op een zangerige en expressieve manier. De rubati werden uitstekend door het orkest opgevangen. Als eigen werk bracht hij een humoresque en fugato op thema's van Johann STRAUSS. Het publiek dwong hem tot een bisnummer (12).

Emile SAUER (1862-1942), professor aan het Weense conservatorium en leerling van F. LISZT, voerde op 6 augustus 1903 zijn eigen eerste pianoconcerto uit. Naast een traditionele CHOPIN en LISZT bracht hij een gavotte met variaties van J. Ph. RAMEAU. Ondertussen was Arthur DE GREEF opnieuw te gast met het pianoconcerto in g van C. SAINT-SAENS en hij was tevreden over het begeleidende orkest (13).

De zussen-pianisten Marguerite en Blanche HENNEBERT kwamen een originele auditie brengen, ze speelden namelijk op een dubbele piano, een uitvinding van Gustave LYON, gebouwd door Maison Pleyel-Wolff et Cie. Dit weinig gebruikte instrument was interessant om pianoconcerto's in te studeren. Zij voerden er muziek voor twee piano's op uit (14).

Jacques THIBAUD (1880-1953), een jonge en begaafde violist, ontdekt door E. YSAYE, bracht op 27 augustus 1903 het vioolconcerto in e van C. SAINT-SAENS en twee composities van H. VIEUXTEMPS en H. WIENIAWSKY. Hij werd geloofd omwille van zijn gevoel en zijn virtuositeit (15).

De Nederlandse bariton Henri ALBERS, verbonden aan het Munttheater, boekte er een mooi succes en regelmatig zou hij er blijven optreden (16). In drie maand tijd hadden niet minder dan 35 gast-solisten hun medewerking verleend (17).

In juni 1904 waren er grootse plannen : er werden 150 solisten geëngageerd, voornamelijk zangers en zangeressen uit de belangrijkste theaters van Europa. De bedoeling was vanaf 1 juli 1904 bij ieder symfonisch concert (2 maal daags) een artist te laten horen (18).

Franz VON VECSEY, een elfjarige leerling van Jenö HUBAY, vertolkte vaardig en muzikaal het vioolconcerto van F. MENDELSSOHN, de week daarop het vioolconcerto in D van N. PAGANINI, op 16 augustus 1904 het eerste vioolconcerto van H. VIEUXTEMPS en het vioolconcerto in d van H. WIENIAWSKY (19).

Violist Fritz KREISLER (1875-1962) vertolkte op 14 juli 1904 het vioolconcerto van BEETHOVEN met een zelf gecomponeerde en zeer mooie cadens; hij bracht het zeer net en expressief. Zijn virtuositeit bewees hij in een "Duivelstrillersonate" van G. TARTINI op een thema van A. CORELLI (20).

Mark HAMBURG vertolkte op 21 juli 1904, voor de eerste maal in het Kursaal, het eerste pianoconcerto van P.I. TSJAIKOWSKY.

Één der belangrijkste klaviervirtuozen Leopold GODOWSKY (1870-1938) vertolkte het "Keizersconcerto" van L. VAN BEETHOVEN, zeer fijn, delicaat, poëtisch en groots; alleen was de eerste beweging iets te snel (21).

Francisque DELMAS (1861-1933), één der beste Franse zangers van het ogenblik zong een aria uit "De jaargetijden" van J. HAYDN en een aria uit "Don Carlos" van G. VERDI. Met een prachtige stem zong hij zeer expressief en het opgetogen publiek verlangde dan ook een bisnummer, wat hij hen niet gunde (22).

Francesco TAMAGNO (1850-1905), één der meest bekende Italiaanse tenoren, kwam op 15 augustus 1904 voor het eerst naar België zingen. Uit heel het land kwam er volk toegestroomd om hem aria's van U. GIORDANO, C. SAINT-SAENS, G. VERDI en ANTONI te horen zingen. Drie dagen later zong hij A. PONCHIELLI en J. MASSENET. Zijn stem was enorm krachtig en briljant en hij zong in het Frans zowel als in het Italiaans (23).

De volgende artist was Ferruccio BUSONI (1866-1924). Deze kon een 40-tal pianoconcerti uit het hoofd vertolken. In het Kursaal voerde hij een Concertstück uit van C.M. VON WEBER. Hij was ook als componist en dirigent bekend en lanceerde jonge, onbekende componisten zoals J. SIBELIUS (24).

Marix LOEVENSOHN kwam op 25 augustus 1904 terug met de eerste uitvoering van het cellocerto in a.

Louis-Joseph DIEMER (1843-1919), een Frans pianist en clavecinist, trad op 1 september in het Kursaal op. Hij had een enorme interesse voor oude instrumenten en bracht op clavecimbel kleinere composities van J. PH. RAMEAU, F. COUPERIN, C. DAQUIN, J. DANDRIEU en J.S. BACH. Op piano bracht hij "Nachtstück" van R. SCHUMANN en "Valse de concert" van zichzelf. Zijn clavecimbelstukken werden met bewondering beluisterd. Ook hij loofde de orkestbegeleiding in een brief aan dirigent RIMSKOPF. Op 13 september 1904 traden twee Oostendenaars op het podium als solist : Joseph VAN ROY (hoger diploma piano) en Georges BULCKE (bariton).

(vervolgt)

---

(1) S.O., 30.06 en 02.07.1901.

(2) S.O., 18 en 20.08.1901.

(3) S.O., 08 en 10.08.1901.

- (4) S.O., 18 en 20.08.1901.
- (5) S.O., 22 en 23.08.1901. Op 21.08.1902 voerde hij het derde pianocerto van Beethoven uit.
- (6) S.O., 15.07.1902.
- (7) S.O., 16, 17 en 18.07.1902.
- (8) S.O., 31.07.1902 en 01.08.1902.
- (9) S.O., 28 en 30.07.1902.
- (10) S.O., 02 en 03.07.1903.
- (11) S.O., 23.07.1903.
- (12) S.O., 24 en 25.07.1903.
- (13) S.O., 20 en 22.08.1903.
- (14) S.O., 21.08.1903.
- (15) S.O., 27 en 29.08.1903.
- (16) S.O., 30.08.1903 en 01.09.1903.
- (17) C.O., 06.10.1903.
- (18) Een aantal (60) van de geëngageerde zangers werden opgenoemd in S.O., 19.06.1904.
- (19) S.O., 05, 07, 12 en 14.07.1904; 16 en 30.08.1904.
- (20) S.O., 14 en 15.07.1904.
- (21) S.O., 04 en 05.08.1904.
- (22) S.O., 14 en 16.08.1904.
- (23) S.O., 15, 17, 18 en 20.08.1904.
- (24) S.O., 19 en 20.08.1904.

SCHRIJVERS AAN ZEE (5)

door Emiel SMISSAERT

In de loop van een rijkgevuuld bestaan op aarde ("Ik heb lang en gelukkig geleefd, heb mij met weinig tevreden gesteld, niets gevraagd en veel gekregen (...)") heeft Stijn Streuvels (1871-1969) de meeste landen van West-Europa bezocht en zelfs een reis gemaakt naar het toenmalige Palestina.

Aan de Belgische kust kwam hij af en toe, reeds voor de Eerste Wereldoorlog, en steeds tot zijn genoegen.

In het jaar 1949 nam hij, na een reis door de Belgische Ardennen en Luxemburg, in de tweede helft van de maand september, zijn intrek in Heist-Duinbergen van waaruit hij zoals vroeger het eiland Walcheren bezocht (26).

Enkele maanden daarvoor, op 21 en 22 mei 1949, had het eerste literaire weekend van het tijdschrift Dietsche Warande en Belfort in Oostende plaats gevonden. Met succes: alles verliep in een vrolijke en vaak uitgelaten sfeer in het Hôtel du Parc, uitgebaat door Gaston Duribreux in Mariakerke-Oostende. Er waren ruim tachtig gasten, zowel oudere als jongere, herinnerde Joos Florquin zich die ons, nog opgetogen, het verhaal overleverde. Onder de prominenten waren o.m. Ernest Claes, Anton van Duinkerken en Stijn Streuvels met zijn dochters Dina ("Prutske") en Isa. Het is er vooral 's avonds en 's nachts (tot in de ochtenduren) zeer jolig aan toe gegaan en de al bejaarde Streuvels deed er aan mee als een jongeman. Iedereen werd uitgenodigd met een eigen prestatie de avond bont te maken. Anton van Duinkerken, in zijn beste jaren, pasticheerde Gezelle, Van De Woestijne en andere dichters op een superieure wijze en Streuvels werd gevraagd Het hutje bij de zee te zingen, wat hij met enige assistentie ook treffelijk deed. Anton van Duinkerken en Stijn Streuvels stonden in een